

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

zhaja vsak četrtrek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta številka 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta številka 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Vlada in poljedelstvo.

Vlada je predložila državnemu zboru proračun za l. 1907. Nas najbolj zanima, koliko hoče vlada izdati za poljedelstvo. V sled tega si moramo ogledati proračun poljedelskega ministrstva za prihodnje leto.

Ves proračun poljedelskega ministrstva znaša 27.476.193 kron. Tada ne smemo misliti, da vsi ti milijoni pridejo neposredno poljedelskemu prebivalstvu v korist. Tako si poljedelsko ministrstvo samo za svoje uradne potrebe vzame 1.602.056 kron.

Za poljedelsko šolstvo se izda malo, samo 726.430 kron. To je kričeč dokaz, kako malo skrbi naše poljedelsko ministrstvo za poljedelsko šolstvo. Za druge panoge šolstva, ki kmeta nič ne koristijo, se izdaje na milijone in milijone, le kmečko šolstvo se zanemarija in zapostavlja. Država vse šole za druge stanove sprejema v svoje okrilje, a kmečkih šol se brani. Kaj naj rečemo, če vidimo v proračunu, da skrbi poljedelsko ministrstvo samo za 7 šol, oziroma preiskuševališč?

Za pospeševanje poljedelskega in gospodarskega ponka se bo izdalo 1.368.000, torej samo za 13.000 kron več kakor l. 1906.

Nadalje je proračunjeno za naravnostno podporo in sicer	K 6.405.950
za združništvo	950.000
razstave	70.000
melioracije (izboljšanje)	2.000.000
rastlinstvo	490.000
vinogradništvo in sadjarstvo	308.000
konopljarstvo	230.000
nasajanje gozdov	600.000
živinorejo	1.030.000
mlekarstvo	320.000
drobnico	447.450
svilorejo	30.000
planinarstvo	130.000

LISTEK.

Ovaduh. (Konec.)

„Torej skličite občinske odbornike k seji!“
„Saj res, prav imate“, reče župan, „Haj Ivan, skoči h služabniku Nošku, naj pokliče občinske možje v posvet. Naroči mu, da naj tudi Primec gotovo pride, ker on se posebno razume na take stvari. — Midva pa, Primož, pojdiva pogledat ptička, možem moram vendarle povedati, da sem ga tudi sam videl.“

Pol ure še ni minulo in že je bil cvet novozelških občinskih mož zbran pri županu v posvet. Župan jim kar na kratko pojasni stvar ter jih vpraša, kaj naj občina stori v tem slučaju. — Možje so večinoma molčali, najbolj glasen je bil Primec:

„Meni se pač zdi, da bi utegnil Primož imeti prav, da je to kak Lahon ovaduh in sramota bi bila za nas, ko bi mu ravno naša občina služila v njegove zlobne namene. — Kaj bi nam rekli Staroselci — kaj gospođa v mestu? Nekaj se mora storiti.“

Temu se je seveda pridružil Primož ter v groznih besedah popisoval kazni, ki bodo zadele občinske možje, ako vsled njih krivde nide ovadah in izda sovražniku naše ceste in prelaze čez naše gorovje. Drugi možje pa so, kakor se večinoma godi, menili, da naj se vse zgodi, kakor oče župan meni, da je prav.

Melioracije se imenujejo taka podjetja, ki merijo na to, da se zemlja zboljša in postane rodovitnejša n. pr. osuševanje močvirja, napeljava vode, najbne regulacije vod itd. Med rastlinstvo, za kojega pospeševanje se dobiva državna podpora, spada tudi hmelj. Nasajalci novih vinogradov in sadjarska društva d. bijo podporo iz zaklada za vinogradništvo in sadjarstvo. Podpora za nasajenje gozdov je namenjena za Primorsko in Dalmacijo. Podpore za živinorejo dobijo živinorejske zadruge in občine, podpore za mlekarstvo mlekarke zadruge. Vsaka tozadevna prošnja se mora nasloviti na: Visoko c. kr. poljedelsko ministrstvo. Tako naslovljene in za ministrstvo spisane prošnje se lahko vpošljejo poslancem, da jih izročijo in podpirajo pri ministru.

Za poljedelski svet (odbor), za poljedelske poročevalce, ki opazujejo poljedelsko gibanje po drugih državah, za statistiko in za mednarodni poljedelski shod, za uničevanje trtae uši, za brezobrestna posojila itd. se bo izdalo okoli šest milijonov kron.

Za konjerejo (šebčarne) se bo izdalo štiri in pol milijona, za veterinarstvo (živinozdravništvo) blizu štiri milijone, ostalo pa se bo izdalo za nadzorovanje deželnih poljedelskih podjetij, za gozdarstvo, rudarstvo itd.

Ko bo prišel proračun poljedelskega ministrstva v državni zbor in na razpravo, slišali še bomo gotovo natančnejše kritike o proračunu.

Politični ogled.

Obmejne občine in volilna preosnova. Občina Ščavnica in Kat. politično društvo za šentlenartski okraj je vpslalo državni zboru prošnje, da se vse slovenske občine radgonskega in emureškega okraja priklopijo slovenskim volilnim okrajem. Poslanec dr. Korošec je izročil te zahteve v seji dne 16. oktobra zbornici ter predlagal, da se v polnem obsegu tiskajo in pridenajo sejinemu zapisniku.

„Najbolje bo“, pravi Primec, „ako gremo vsi skupaj nad ovaduha ter ga vjamemo in v občinski hiši zapremo toliko časa, da pridejo orožniki po sleparja. Ti bodo že vedeli, kaj storiti s takim nevarnim ptičem.“

„Saj res“, so dejali drugi možje, katere je tudi gnala radovednost, „najbolje bo, da vsi gremo in sicer kar precej gremo.“ — In končana je bila izredna občinska seja v županovi hiši, ki se je nadaljevala za kapelico na prostem.

Tam za kapelo pa je mirno sedel mlad mož, lepo črno oblečen. Dolgi lasje so se mu vsipali izpod slamnika na ramena. Pred seboj je imel visoko stojalec, na desni strani po tleh je imel razne barve, čopiče, na levi strani pa mnogo porisanih papirjev. V rokah pa je imel debel svinčnik ter z njim zarisaval po papirju, razloženem na stojalen.

Zamišljen v svoje delo niti ne opazi, da se mu bliža cela kopa ljudij in to samih mož. Kar naenkrat ga obstopijo. Primož se vstopi ravno predenj ter mu zabrani pogled na bližnji hrib, ki ga je tedaj prerisaval.

Mladi mož je menil, da so prišli k njemu radovedni gledalci, zato se jim nasmeje ter prijazno reče:

„No možje, ali so Vam všeč moje čire-čare?“

„Lepe so že, lepe“, pravi Primož, „ali pri nas je prepovedano risati take čire-čare.“

„Kaj? Prepovedano? No to bi bil prvi kraj, v katerem bi se mi kaj takega povedalo“, odgovarja mladi tujec.

Predlog se je sprejel. Občine in politična društva, posnemajte!

Slovenska zveza se je v več sejah posvetovala o političnem položaju in o dvetretjinski večini, s katero bi se po želji Nemcev naj zabramila druga razdelitev volilnih okrajev.

V volilnem odseku razprava o volilni preosnovi počasi napreduje. Če se volilna preosnova ne spravi pod streho do konca decembra, ko poteče postava rok državnega zbora, namerava vlada podaljšati ta rok za tri mesece.

Državni zbor. V seji dne 12. t. m. sta interpelirala poslanca dr. Voušek in dr. Korošec železniškega ministra zaradi železniškega predora v Savi, ki je premajhen, v sled česar ne more pri narasli vodi požirati vse vode, kar povzroči povodenj. — Poslanec dr. Korošec je vprašal poljedelskega ministra, zakaj ne odgovori na njegovo interpelacijo zaradi ustanovitve podružnic c. kr. kmetijske družbe štajarske na Sp. Stajerju. — Zaradi podpore po uimab poškodovanih posestnikov v Sobotici, Tinjah in Straški gori so vložili nujne prošnje poslanci: Robič, dr. Voušek in dr. Korošec. — V torkovi seji dne 16. t. m. se je nadaljevala razprava o lekarniškem zakonu. — Zaradi dvetretjinske večine še dosedaj ni prišlo do sporazumljenja med Slovani in Nemci.

Zastopstvo manjšin v delegacijah. Nemški poslanec Sylvester je predlagal, da se zagotovi nemškim manjšinam na Češkem in Moravskem primerno zastopstvo v delegacijah. Isto je pa zahteval tudi naš poslanec dr. Korošec za slovenske manjšine na Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Jednaka pravica za vse prošnje. Če hočejo Nemci to ugodnost uživati, morajo jo privoščiti tudi Slovonom.

Državni proračun za leto 1907. Dne 12. t. m. je preložila vlada državni zbornici proračun za leto 1907. Iz njega posnemamo nekaj najvažnejših postavk. Celoletni izdatki so proračunani na 1.890.871.352 K, dohodki pa na 1.892.501.082 K.

„Prvi ali zadnji, to nam nič mar“, oglasi se župan, „vi veste, da so sedaj nevarni vojskinci časi, ovaduhov je povsod dovolj. Zato ne zamerite, da se tudi vi nam zdite sumljiv ter da morate vsaj za nekaj časa z nami.“

„Kam naj grem?“
„Z nami!“ zapove župan. „Nosek, le primite tujca in peljite ga z nami.“

„Možje, vi se ali norčujete z menoj ali pa mora biti to neljuba pomota...“

„Mi se nič ne norčujemo z Vami, tudi mi nobene pomote“, pravi Primec, „vi greste sedaj z nami, potem vam bodo pa že orožniki povedali, kam da pojdete, kje da sploh je mesto za take ovaduhe.“

„Možje“, pravi tujec, „jaz se sicer vklonim vaši volji, a za nasledke ste vi odgovorni.“

Po mnogem pravdanju in razgovarjanju moral je tujec le z možmi v vas k županu. Stvar se je med tem seveda zvedela po celi vasi in pri vsaki hiši, kjer so šli občinski možje mimo, imeli so veliko gledalcev.

Tujec moral je pri županu v malo sobico, namenjeno za ječo; pred vrati pa je stražil občinski sluga Nosek ter se prav živo spominjal onih časov, ko je stražil hudodelca-jetnike kot vojak na ljubljanskem gradu.

Tudi učitelj je zvedel, kaj se je zgodilo. Hitel je k županu.

„Kaj pa imate zopet takega, da je cela vas po koncu?“ vpraša župana.

„Poglejte“, pravi župan ter mu pokaže razne slikarije na papirjih.

Ministrstvo za notranje stvari zahteva 77.202.385 kron (za 2.884.170 K več nego lani). Od teh izdatkov pride na našo deželo: Za vpeljavo plina v okrajno glavarstveno poslopje v Radgoni 700 kron, za železni most čez Dravo v Mariboru 120.000 K, za most čez Savo in Krko pri Brežicah 20.000 K, regulacija Save od Brežic do meje 75.000 kron, regulacija Drave pri Zavrču 64.500 K, za Dravo od Maribora do Središča 29.000 K, za uradna poslopja v Ptuj 3787 K. Učno ministrstvo zahteva 90.460.266 K. (Lani 87.260.902 K.) Za gimnazijske stavbe na Štajerskem 10.500 K, za realne stavbe na Štajerskem 18.400 K, za obrtne šole na Štajerskem 8000 K, za ljudske šole na Štajerskem 20.300 K. Trgovsko ministrstvo zahteva 165.871.640 kron (za 5.581.784 več nego lani). Železniško ministrstvo 304.079.330 K (za 65.168.518 K več od lani). Fincano ministrstvo 680.161.299 kron (za 18.459.392 K več od lani). Poljedelsko ministrstvo 27.476.193 K, k čemur pride še 5.154.892 K za melioracijski zaklad in 3.759.620 K za živino-zdravilstvo (skupaj za 2.321.605 K več od lani). Med vzroki za pomočitev izdatkov se nabija tudi podpora združajstva. Pravosodno ministrstvo pa 76.834.076 kron (1.435.480 K več od lani). Pokojnine znašajo 79.042.154 K (za 3.989.604 K več od lani).

Davki v Avstriji. Direktnih davkov se je vplačalo v naši državni polovici od 1. januarja do konca avgusta 1906 193.428 milijonov kron, za 602 milijonov kron več kakor lani. Na zemljiški davek je odpadlo 26.426 mil. kron (+ 1.300.000 kron), na bišnorazredni davek 4.500.000 milijonov kron (— 66.000 kron), na bišnonajemniški davek 53.650.000 kron (+ 1.480.000 kron), na splošni pridobniški davek 22.900.000 kron (— 405.152 kron), na pridobniški davek podjetij, ki se morajo izkazati z javnimi računi 38.130.000 kron (+ 1.240.000 kron), na rentni davek 5.620.000 kron, na osebno dohodniški davek 33.270.000 kron (+ 1.689.000 kron). Indirektnih davkov je bilo odplačanih od 1. januarja do konca avgusta 1906 508.349.000 kron, 52.409.000 kron več kakor lani. Vzdržniški davek je znašal 42.870.000 kron (+ 5.149.000 kron), na vino in mošt 8.110.000 kron, na pivo 52.940.000 (+ 2.530.000 kron) na meso in klavno živino 10.570.000 kron (— 120.256 kron), na sladkor 92.000.000 kron (+ 10.990.000 kron), na petrolej 14.830.000 kron, na kolke 34.780.000 kron (+ 2.300.000 kron), takse 3.830.000 kron, pristojbine 86.400.000 kron (+ 16.570.000 kron), davek na vožne listke 12.000.000 kron, loterija 9.230.000 kron, sol 22.470.000 kron in tobak 111.610.000 (+ 11.280.000 kron).

Na Ruskem se je spremenila revolucija v čisto navadno ropanje in nasilstva: ropi, napadi in umori se vrste dan za dnev in celo pri belem dnevu na očitnih cestah.

Japonci se hočejo sedaj polastiti rodovitnega otoka Jave. Odkar jim je v vojski proti Rusom tako dobro šlo, jim je greben zelo zrasel. Otok Java leži v Vzhodni Aziji in je last Nizozemske. Po ja-

ponskih delavnicah baje delajo z veliko naglico. Na otoku je že vse polno japonskih ogleduhov in agentov, ki potujejo križem po otoku. V glavnem mestu Jave se dogajajo dan za dnevom dogodki, ki se jim ne more odrekati važnost in pa namen. Japonski mornarji iščejo prepira z nizozemskimi policisti, s katerimi se pretepavajo. V Bataviji in po drugih večjih mestih izkušajo pridobiti japonski agitatorji javno mnenje za japonsko vlado. Posest Jave je za Japonsko važna, ker otok nadvlada morje in bi po svojem bogastvu tudi denarno osamosvojil Japonsko nasproti zahodnim državam.

Ustava na Turškem. Tudi v Turčiji se je pojavila stranka, takoimenovana mladoturška stranka, ki deluje na to, da bi postala Turčija ustavna država. Ta stranka obstoji večinoma iz mladih Turkov, ki so študirali na naših šolah. Sultan je dosedaj skrbno zadrževal njih delo. Sedaj pa, ko je sultan zbolel, začela je ta stranka zopet dvigati glavo.

Razne novice.

* Slovenski trgovsko-obrtni žepni koledar za l. 1907 je izšel. Koledar je jako lično izdelan in opremljen, vsebina povsem primerna in izključno strokovna, za vsakega in vsak dan porabna. Ta koledar ni le svetovalec v najrazličnejših zadevah, on bo gotovo postal neizogibno potreben tovariš vsakega slovenskega trgovca, trgovskega zastavljence, pa tudi slovenskega obrtnika. Vsaka vrstica v koledarju je vzeta iz praktičnega trgovsko-obrtnega življenja. Zategadel ta koledar toplo priporočamo vsem zainteresiranim naročilo. Koledar je kolekovan z narodnim kolekom družbe sv. Cirila in Metoda in se namerava del čistega dobička pokloniti podpornemu zakladu za onemogle člane slov. trg. društva „Merkur“ v Ljubljani. Cena K 1.—, po pošti K 1.20. Naroči se le pri g. F. Zeleniku v Ljubljani.

* Naborni zavezanec! Dotični, ki pridejo prihodnje leto spomladi k naboru, to so l. 1886, 1885 in 1884 rojeni, se morajo oglasiti pri občinskem uradu svoje občine.

* Še večja draginja. Tovarnarji papirja so sklenili podražiti papir takoj za 5 do 10%. Tovarnarji stekla na Severočeskem bodo podražili s 1. januarjem 1907 steklo in šleziški tovarnarji platna bodo v kratkem zvišali ceno svojim izdelkom za 5 do 10%. Istotako bodo podražili rokavice od 40 do 80%. Usnje se podraži za 20 kron pri 100 kg.

* Prvi valovi liberalne stranke. Iz Št. Jurija ob j. ž. nam pišejo: V Št. Juriju ob južni železnici smo dobili prvo postojanko nove liberalne stranke. Osnovali so „Knjižnico v Št. Juriju ob južni železnici“ in v „Domovini“ (!) razglašajo: „Širjenje klerikalnih političnih načel prepnuša (novo društvo) radovoljno našemu „Katoliškemu bralnemu društvu“. Naše bralno društvo sicer nikdar ni širilo klerikalnih političnih načel, ker je nepolitično društvo, namenjeno samo izobrazbi, vendar iz tega razvidimo ne samo, da nova stranka dosledno povsod nastopa z

lažjo, ampak da bo „Knjižnica v Št. Juriju ob južni železnici“ namenjena liberalnim načelom, da je njen namen, ločiti družvenike, začeti med njimi boj in zanesti med naše ljudstvo jabolko razdora. Snovatelj „Knjižnice“ niso komaj včeraj prišli v Št. Jurij, ampak so že dolgo tukaj, za narod bi že lahko mnogo storili, toda ljubezni do ljudstva niso imeli, sedaj še le jih je nova stranka razvnela, strankarske strasti so jih vzbudile. Za to pa je tudi gotovo, da bo njihovo delo namenjeno stranki in strasti, ne pa ljudstvu! Naše bralno društvo pa naj napreduje mirno in pogumno. Na delo!

* Alarm v šoli. V ljubljanski šoli so začeli otroke učiti alarm. Ta vaja ima namreč namen, otroke v slučaju potresa ali požara hitro in v redu spraviti na cesto. Imeli so že poskuse, ki so se dobro obnesli; šola je bila v hipu izpraznjena, ne na bi se pri tem zgodila kaka nesreča.

* Odbor, Podpornega društva organistov je imel svojo sejo dne 4. oktobra v Šmartnem na Paki, pri kateri se je sklenilo sledeče: 1.) Pri prihodnjem občnem zboru se stavi predlog, da se premeni § 33 društvenih pravil v toliko, da se rednega uda čaka za zaostalo udino 2 leta in se še le po preteku 2 let izbriše iz društva. 2.) Poslal je prevzvišenemu knezoškofu zahvalno pismo, ker so se blagovolili pri zadnji škofijski sinodi zavzeti za boljše gnotno stanje organistov. 3.) Določilo se je, da se vrši prihodnji občni zbor dne 22. novembra t. l., na dan sv. Cecilije, v Celju. Ob 10. uri služila se bo v župni cerkvi sveta maša, takoj potem se vrši občni zbor v prostorih orgljarske šole. Natančen spored se še pravočasno naznani. Organisti, na svidenje 22. novembra!

Mariborski okraj.

m Politični shod v Spodnjih Poljčanah. Slovenjebistriško slovensko politično društvo priredi v nedeljo 21. t. m. v Gajšekovi gostilni v Spodnjih Poljčanah javno zborovanje, na katerem se bo posebno razpravljalo o novi volilni postavi in ljudsko-šolskih zadevah. Začetek zborovanja je ob 2. uri popoldne. Po zborovanju bo ljudska veselica, pri kateri bo svirala polnoštevila „Narodna godba“ iz Slovenske Bistrice. Kmetje, udeležite se tega važnega zborovanja v velikem številu!

* Osebna vest. Namestniški tajnik pl. Loraug je prestavljen od okrajnega glavarstva v Maribora k okrajnemu glavarstvu v Mürzzuschlagu, katerega vodstvo prevzame! Hvala Bogu! — Elev evidenčnega urada Oskar Candolini v Gradcu in Julij Reithofer v Mariboru sta premeščena medsebojno.

m V pokoj je stopil nadučitelj Janez Kristl v Slov. Bistrici. Učiteljeval je 35 let na tukajšnji šoli.

m Št. Jakob v Slov. gor. G. Zinauer je otvoril pri nas trgovino z mešanim blagom. Priporočamo to narodno trgovino!

„To ni nič nevarnega“, pravi učitelj, „to so navadne lepe slike naših gorâ in naših varij. Ta moč mora biti slikar in še prav hvaležni mu moramo biti, da bode pokazal svetu lepoto našega kraja. Slišim pa sedaj, da ste ga zaprli ter poslali po orožnika. Prosim, pustite me za en trenotek k jetniku.“

Nosek nerad, a vendar odpre vrata v sobo in učitelj zagleda v sobi znanega slikarja, ki sedi zamišljen na stolu.

Takoj se vsa stvar pojasni, da ta tujec ni nevaren laški ovaduh, ampak pošten slikar, ki se bo, ako treba, ravno tako navdušen boril proti Lahonu, kakor Novoselski občinarji.

Slikarja so izpustili, a prijemali so tem ostreje Primoža, ki je napravil vse te sitnosti. Šlo je vse to seveda v deveto vas in od tedaj nimajo Novoselci nikoli miru pred svojimi nagajivimi sosedi.

Od tedaj je pa tudi skopnela vsa Primoževa modrost, ki jo je zajemal s česnikov in on ni nikoli več svojim občanom razlagal časniških novic in molčal je zlasti o ovaduhih.

Učiteljeva pisma starišem.

Piše Anton Kosi.

Četrto pismo.

Nadaljevanje.

Nekaj o nadarjenosti naših otrok.

„Vaš fant (vaša deklica) ima dobro glavo, prav lahko se uči!“

Kako prijetno zvone te besede učiteljeve po ušesih skrbne matere, skrbnega očeta. In kako tudi ne bi? Saj je od večje ali manjše nadarjenosti, zlasti pri dečkih, zavisna čisto tudi boljše ali slabša bodočnost otrokova! Kdo bi se torej ne veselil nadarjenosti svojega otroka! Dar modrosti ali zmožnost „lahko se učiti“ je sicer več ali manj prirojena; otrok jo podeduje po največkrat po svojih stariših, saj je znano, da so prvi pogoji zdravim, dobrim in nadarjenim otrokom zdravi, nadarjeni in dobri stariši sami. „Kakšen oče, takšen sin, kakšna mati, takšna hči“, ta narodna prislovica ni brez pomena. „Moj Bog“, boš rekel, „saj jaz ne morem za to, da nisem zdrav, da nisem nadarjen.“ Nekaj je na tem resnice, a ne vse, zlasti če se pomisli, da v nekatere bolezni človek sam vedoma sili, recimo n. pr. pijanec. Je-li pijanost bolezen? morda začenem povprašati. Kajpada. Kdor je pijan, je z alkoholom ali špiritom zastrupljen, zastrupljen človek pa ni zdrav. In zdaj sem pri točki, pri kateri bi se rad nekoliko dalje pomudil.

Ne bom sicer trdil, da so vsi otroci pijanih starišev bebeci in topoglavci, tudi tega ne, da so otroci treznih starišev vedno in vsi nadarjeni, vendar pa je dokazano — in v tem so zdravniki in dušeslovci enega mnenja —, da ima večina otrok, ki v svojem duševnem razvoju zaostaja ter v šoli le slabo napreduje, stariše, ki so udani strasti pijančevanja.

V tem oziru so torej stariši čisto sami krivi slabi nadarjenosti svojih otrok. Vzglodov za to najdemo v vsakdanjem življenju več nego dovolj. Ne-

srečno žganje igra tudi tukaj kaj žalostno vlogo. Naj navedem tukaj besede našega neumrljivega Slomšeka, kojemu je bila duševna blaginja našega priprostega ljudstva tako zelo pri srcu, da je z go-rečo besedo svaril pred vsem, kar bi utegnilo istemu v katerem si bode oziru škodovati.

Kot škof je pisal Slomšek l. 1851 v svojem pastirskem listu o žganju in njega pogubnem vplivu med drugim sledeče: „Žganje kvari človeški rod in stori ljudi na duši in telesu siromake in sirote po tistih krajih, kjer se ljudje v žganje zgubijo. Otroci nosijo pregreho svojih starišev in so črvivemu sadju podobni, bolehai na telesu, ubogi na duhu. Skušnja uči, da je dete že maternega mleka pijano, kojemu žganjepivka prsi da . . . Otroci od žganja že v mladih letih bolehai, so trde glave, trmaste volje in se ne dajo učiti; nimajo veselja do molitve, ne do dela. Ni še dolgo, kar je umrl mož, ki je več let žganje pil, pa tudi žena ga je rada pila. Bil je skoraj vsak dan pijan in se je pijan vlegel v postelj. Imel je četrto otrok. Prvo je bile dekcle, na duši in telesu zdravo; toda to dekcle sta dobila prej, ko sta žganje piti začela. Trije ostalih, dva fantiča in ena deklica, so bili trepi (bebeci), ubogi na telesu in na duši. Teh troje pa sta dobila potem, ko je bil on vsak dan pijan. Brez števila je po svetu otrok siromakov in sirot, ki so je stariši od žganja pijani imeli. Kako hudo, kako hudo, kako strašno je to za stariše!“

Tako torej škof Slomšek v svojem pastirskem listu. Da treznost in pijanost starišev nista brez vpliva na večjo ali manjšo nadarjenost otrok, o tem

m Nemška surovost. V Puščavi pri Sv. Lovrencu so napadli posilnemški suroveži vrlega katoliškega delavca brez kaknega povoda in ga tako stegli, da je celi dan brez zavesten ležal. Takega surovega obnašanja so krivi brezvestni nemški in nemčurški listi, ki grdo in ostudno hujakajo proti Slovincem. Družina omenjenega delavca je bila v veliki bedi, ker je njen reditelj celih pet tednov ležal bolan.

m Ponesrečeni ognjegasec. Svoječasno smo poročali, da se je ponesrečil ognjegasec Eisner pri požaru na Rothovem posestvu na Tezni. Dne 15. t. m. je umrl ponesrečeni v mariborski bolnišnici po dolgem mučnem trpljenju. Vse žaluje za vrlim možem, katerega je doletela smrt pri tako človekoljubnem delovanju. Slovenski poslanci so storili korak, da dobi uboga zapuščena vdova z otroci in starimi stariši, katere je pokojni vzdrževal, potrebno podporo.

m Srebrno poroko obhajata dne 23. t. m. v Mariboru g. J. žef Ivanuš, sodnijski sluga, in njegova gospa Elizabeta Ivanuš, rojena Golob. Čestitamo!

m V zaporu se je obesil v Slov. Bistrici 60letni vpokojeni železniški čuvaj Jožef Leskovar iz Videža. Zaprt je bil zaradi neuravnosti.

m Zdivjani bik. Včeraj popoldne je zdivjal bik, katerega sta gnala dva mesarja. Divjal je po ulici, da je vse bežalo pred njim. Slednjič so ga zapodili na neko dvorišče, kjer so se ga lotili mesarji z dolgimi koli, toda, ko jim je pokazal bik rogove, zbežali so vsi na visok kup kamenja, ki je ležal na dvorišču. Bil je krasen prizor, ko so sedeli možje na kupu kamenja, bik pa je veselo se svoje prostosti bezgal po dvorišču. Slednjič je prišel neki narednik 47. pešpolka s puško, ki je korajžno stopil biku nasproti, nameril in sprožil. Ea trenotek je bik obstal potem se je pa zvrnil kakor je dolg in širok na tla.

m Iz vlaka je skočil med postajama Fal in St. Lovrenc ob kor. železnici 22letni hlapec Jak. Sodin iz Konjic. Vsled napačnega voznega listka bi bil moral voznino doplačati, zato je rajši skočil iz vlaka. Obležal je nezavesten ob progi. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer je drugi dan umrl, ne da bi bil prišel k zavesti.

Ptujski okraj.

p Hajdin. Tukajšnji č. gospod kaplan se je peljal iz goric. Konj se je splašil in g. kaplan je tako nesrečno skočil z voza, da si je nogo zlomil. Prepeljali so ga v ptujski bolnišnico.

p Žetale. Iz drugih krajev se čita, kako si ustanavljajo razna potrebna društva, ki so dandanes za kmeta res pomembna, a tukaj pri nas spimo. V naši fari se pridela marsikaj, ki bi se drugače prodalo. Od kmetijskega društva bi se marsikateri veliko potrebnega naučil. Le pogledimo na Gornje Štajersko ali na Nemško, kako umno tam gospodarijo. Seveda tam potovalne učitelje bolj poslušajo in jih večkrat povabijo, da zvejo, kak »zbojštati

bi se še lahko navedlo mnogo, mnogo izgledov iz življenja. Jaz sam bi jih lahko navedel precej iz svoje šolske prakse.

In kaj naj porečem onim materam, ki otrokom, bodisi majhnim v zibelki, bodisi že nekoliko odraslim, »da bi postali močnejši« dajejo opojne pijače, zlasti žganje? Če je žganje že za odraslega človeka strup, v kolikor večji meri je za otroka, ki se je začel še le razvijati! Potem pa še to nemno mnenje, ki je pri nas med prostim ljudstvom žalibog že tako zelo razširjeno, da postane namreč otrok po zauživanju močnih pijač sam močen. »Pij, da boš močen!« kako često se slišijo te besede iz ust nevednih starišev, ki ponujajo svojemu otroku žganje. Kaka neumnost! Dobra in tečna hrana, čisti zrak, spanje in pa snaga — to krepča mladega otroka!

Nedavno sem imel priliko, opazovati triletnega dečka, ki je stal v žganjarnici za očetom, ko je ta ravno srkal iz fraklne »dobro žganičice.« Otrok je očeta natanko opazoval in ko je ta pogledal nekoliko v stran, prijel je fantič naglo za stakleničico ter napravil iz nje par močnih požirkov. Hnd in kremžast obraz je sicer naredil in solze so mu stopile v oči. Toda kmalu se je obrisal in zdelo se mi je, da je deček takim junaškim činom že vajen. Bode-li ta fantek kedaj bistre glavice, o tem bi si upal pač zelo, zelo dvomiti.

Marsikaj še mi sili v pero, a naj zadostuje to. Povedati sem le hotel, da, čeprav je nadarjenost več ali manj prirojena, so vendar stariši v mnogih slučajih sami krivi, da nimajo tako talentiranih otrok, kakor bi si je želeleli. Velik greh store sta-

kmečke razmere. Sicer se je že slišalo, da se snuje kmetijsko društvo, pa se mi vidi, da je vse prezaspalo. Ali mislite, da vam bodo Hrvati ali kedo iz Nemškega delali za vaš blagor. Kmetje, resni časi nastopajo in kdor se bo resnega dela in umnega gospodarstva poprijel, ta še bo izhajal in vsiral. Ne delajte se norce, če se kdo za kaj takega zmeni. Žetajčani, poslušajte nauk in bodite pametni v svoj lastni blagor, ne poslušajte pa teh, ki vas strašijo. Vsak pameten človek bo dobro reč odobril, a tisti ne, ki mu je »Štajerc« pamet zmešal. Glejte, da bom že drugo leto o tem času poročal o uspehih. Koristi, ki jih boste uživali od takega društva, vam bodo razložili potovalni učitelji.

p Sv. Andraž v Slov. gor. Od 16. t. m. bo raznašal pisma naš poštni pot trikrat na teden v Vitomarcih, Hvalatincah, Arjovcih in Slavšini. V Hvalatincah, Gibini in Slavšini se nastavi poštni nabiralnik.

p Trgatev v ptujski okolici. V vinogradih s starimi nasadi je letos vse prazno, v novih je pa trgatev precej dobro izpadla. Mošt sicer ni tako dober kakor lansko leto, kar je zakrivilo hladno vreme v septembru. Vendar je toplo vreme zadnjega tedna precej popravilo, tako da ima mošt po 17 do 20 stopinj.

p Prečudna uradna slovenščina — kdo jo razume? Zvršila naredba. Zemlje knjižna zaznamba s predstoječim sklepom dovoljene uvedbe dražbenega postopanja v bremenskem listu za tem sklepu imenovana zemljišča oziroma imenovani zemljiški deleži se ukaže. Ces. kr. okr. sodnija v Ptuj, odd. IV., dne 4. oktobra 1906.

p Petrolej so našli v Sveči, občina Stoperce. Blizu cerkve je kamenolom, v katerem so zasledili precej močen vrelc petroleja, ker stopa petrolej med kamenjem na dan. Žal, da ima pravico do tega vrelca neki Nemeec iz Dunaja. Tako bo zopet tujec izkoriščal našo zemljo.

Ljutomerski okraj.

1 Umrl je 6. t. m. v Seliščih občespoštovani starček Postružnik v 78 letu. Bil je vzgleden kristjan ter pridea narednjak, čital je v svoji sivi starosti vedno rad dobro berivo. Kot vojak korporal se je udeležil vojne proti Lahom in Ogrom. Svetila mu večna luč!

1 Ljutomer. Kakor povsod, tako se tudi v Ljutomeru trudijo Nemci, da bi slovensko ljudstvo pozemčili. Glavno sredstvo k temu jim je, kakor drugod, tako tudi v Ljutomeru nemška šola. V začetku leta so očitno po trškem policaju dali oznaciti, da v nemški šoli dobijo otroci vse zastoj. Da bi temu nemškemu sredstvu ost odlomili, ustanovilo se je podporno društvo za revne učence slovenske Franc Jožefove šole. Društvo se trudi, lahko rečemo preko svojih močij, da podpira blizu 700 učencev slovenske šole in zato gotovo ne zasluži očitanja, da zapravlja. V dosego svojega namena zopet priredi Franc Jožefova šola šolarsko predstavo v prid podpornemu društvu s sledečim vzporedom: A. Petje:

riši v tem oziru, ako sami preveč uživajo opojne pijače, zlasti žganje, še večji pa, ako tudi otroke vadijo na take pijače, ki človeka omamijo.

Končam! Toda ne! Še nekaj bi rad povedal, kar mi je na srcu in kar sem opazil pri svojem večletnem šolskem delovanju. Dve materi ste kuhali svojem dojenčkom, da sta imeli po noči mir, v mleku mak. Otroci so res spali, toda kako težko se sedaj ti revčki uče. Mak je strup in v večji meri zaužit človeka omami. Naj bi vendar matere opustile razvado, kuhati svojim otrokom to rastlino radi boljšega spanja. Zdrav otrok rad spi in ako nima spanja, je to znamenje, da ni zdrav; v tem slučaju pa je treba iskati pomoči kje drugje, ne pa v makovi vodi, ki tako neugodno upliva na otrokovo živčevje, zlasti na možgane.

Dovolj! Prihodnjič pa nekoliko o prerano razvitih talentih, o takozvanih »otrokih-modrijanih.«

Kje je Bog? Francoz Chateauf (izgovori Satozéf), je bil v mladosti zelo nadarjen deček. Ko mu je bilo 9 let, pripeljejo ga enkrat k škofu. Škof ga vpraša: »Odgovori mi, mali deček, kje je ljubi Bog, pa ti dam jedno jabolko?« — »Presvetli«, odgovori mali deček, »odgovorite vi meni prej kje ljubega Boga mi, pa vam hočem jaz dati dve jabolki.«

Žganje. Nekdo je hotel odvrti pijanca od žganja ter mu pripovedoval: »Da, dragi moj, nedavno sem malemu psu dal popiti par čašic žganja in pes je na mestu crknil.« — Pijanec: »To dokazuje, da žganje ni za pse.«

1. Adamič: »Mladi ljudje«, enogl. zbor s spremljevanjem harmonija. 2. P. A. Hribar: »Slovenska dežela«, trigl. zbor. 3. P. A. Hribar: »Ž Bogom«, dvogl. zbor. B. Gledališka igra v dveh dejanjih »Stari vojak in njegova rejenka«. Č. Telovadba: 1. Kolo s petjem, 2. Proste vaje, 3. Kolo s palicami, 4. Vaje na orodju. Predstava se začne gotovo točno ob 3. uri popoldan dne 28. oktobra v telovadnici Franc Jožefove šole. Vstopnina: I. sedeži 1 K; II. sedeži 60 vin., III. sedeži 40 vin.; stojišča 20 v. Slovenci, pridite v obilnem številu k predstavi in tako pomagajte podpornemu društvu, da bo moglo zadostiti velikanski nalogi, podpirati okoli 700 učencev!

1 Sv. Jurij ob Ščavnici. Poznal doma sem otročeta — poznal odrasle sem ljudi — mož deček — žene so dekleta — kje ta, kje oni — v grobu spi. Enako sem vzkliknil s Stritartjem, gledaje domače kraje. Koliko so jih že zagreblili... Ob odprtem grobu rodoljuba sem stal, ob grobu starega vojaka, udeleženca raznih bitk, ki je gledal mirno smrti v obraz, čutil njen hladni dih, a srečno odšel iz krvavega meteža, Postružnik iz Selišč, sivi starček spi v grobu in jaz gledam za njim v gomilo. Bil si rodoljub, ljubil domovino svojo, ljubil očetnjavo. Dolžnosti svoje, ki ti jih je nalagal Gospod, so ti bile svete, in spolnil si njih zahtevo z veseljem. Šel si, odkoder se več ne povrneš, in mi plakamo za teboj, ker smo izgubili m. za-prijatelja, domovina zvestega branitelja, Slovenija vrlega sina. Šel si po plačilo... A tam pri Gospodu prosil, da da On domovini zlato svobodo, da reši tužni narod Slave. — Veselica dne 14. t. m. se je obnesla prav dobro. Bili so tudi sosedi, ki so nas posestili, da se skupno zopet enkrat poveselimo in damo hrano našim narodnim čutom, da ne obnemorejo. V prostorni uti g. Tratenjakove smo zri krasno igro »Lurške pastarice«, obendovali zmožnosti naših igral-dile-tantinj, ki so svoje vloge prav dobro reševale. Ljudstvu je igra ugajala in sledili so ji z napeto nestrpnostjo. Žal, da se je zaradi nemarnosti konec skazil, kar je naredilo zelo neljub vtis na občinstvo. Mesto, da bi se takrat trenutek povečeval, se je osmešil. Moči, ki jih imamo pri Sv. Juriju so tako izborne, da bi bilo pač dobro, da se v bodoče enake neprilike preprečijo. Po igri je sledila trgatev. Živahna veselost zavzela je cel prostor. Žandarji so imeli kaj dela, da so »kot oko postava« čuvali viseče grozdje. A vse zastoj. Grozdje je ginilo, pa polnila se je blagajna v blagor bralnega društva, ki ima res velike stroške in z neprestanimi žrtvami prirejuje udom in občinstvu sploh razne zabave. S tem kaže, da je naša govornica lepa, da smo tudi Slovenci zmožni tega, kar drugi narodi. Tamburaši so zaigrali par okroglih in peveci zapeli lepe pesmi, od katerih je posebno dobro ugajala ona »Sabljičica«. Imeli smo tudi stroj za elektrizovanje. Staro in mlado se je gajetlo tam okrog, da poskušajo moč bliaka, katerega je predrzen človek ukradel iz oblakov, da ga porabi v svojo korist. Ko je pretresalo žile in se je jel zvijati, nabrali so se obrabi drugih v smeh in so ga tolkali, da je to za reguliranje krvi, ki ne stane toliko kakor reguliranje Pesnice in enaki dovtipi. Sledile so še razne zabave in tako je potekel večer zelo prijetno in zadovoljno. Prirediteljem, ki v resnici veliko žrtvujejo, gre vsa čast in lahko so ponosni na svoj uspeh; naj jih i v bodoče bodri zavest, da delajo svojem vesele ure in da služijo a tem domovini. »Najiskrenejši Bg te živi!« dobro slovensko ljudstvo!

1 Živio! Ščavnica je naša! Tako radostno vzklikamo Slovenci na Ščavnici, ko smo po pol-drugoletnem hudem volilnem boju končno vendarle zmagali. Občinske volitve so se vršile tretjič dne 2. oktobra. Za ta dan smo se Slovenci dobro pripravili. Naši vrli agitatorji so izvršno izvrševali svoje dolžnosti. Ko je naenkrat čez 50 naših volilcev skupno prikorakalo na volišče, je nasprotnikom v 3. in 2. razredu upadel pogum, da se niti niso prikazali iz svojih skrivališč v Cvilakovi gostilni. Od glavarstva ljutomerskega je prišel k volitvi glavarstveni tajnik Praunseis, ki je tokrat že poznal bolje § 8. obč. volitvenega reda, kakor 28. decembra 1905. S 44 glasi so bili v 3. razredu soglasno izvoljeni naši kandidati za odbornike: Rožkar Simon, Križan Martin, Lolja Valentina in Weiss Anton, za namestnika: Weingerl Jakob in Koler Jakob. V 2. razredu so bili s 14 glasi izvoljeni za odbornike: Kraner Janez, Senekovič Jurij, Špat Miha in Žužek Janez; za namestnika: Črnko Alojzij in Wallner Anton. V 1. razredu so s 6 glasi zmagali nasprotniki: Sieder Ferdinand, graščak na Steinhofu, Eilec Anton, Križan Janez in Jagrič Franc. Da so mogli prodreti saj v 1. razredu, so na pomoč poklicali večnega kandidata Wratschka, ki so ga protipostavno tokrat uvrstili kot častnega občana (brez